

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

GÁL ISTVÁN.

Kiadó laptalajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Égész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona.

Vármegyei körjegyzőknek, tanítóknak és községi előjáróságoknak egész évre 8 korona.

Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata 20 fillér.

Nyilttér sora 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Kitüntetések és elismerések

Érik azokat, akik a kötelességteljesítést legszebben tudták gyakorolni s akik a háborunk gazdasági mérközéseinel mint tüzes szavú és szívós energiájú vezérek, munkás kezű és fáradhatatlan egyéniségek működtek.

A hadikölesönök gömőri sikere, a közönség nagyszerű cselekedete s a vezető személyek érdemei nem új szavak és nem új fogalmak e helyen s a vezérezikket író szürke toll bajosan tud új szint, új jelzőket és új dicséreteket találni a szűk korlátú szótárában . . .

Az elmúlt héten három gömőri bankember legfelsőbb kitüntetéséről adtunk hírt, most újra dicsőséget hirdetünk, mikor ideiktatjuk a hivatalos lap keddi számának egyik s következő hiradását:

„A m. kir. pénzügyminiszter az 1914. évben kitört világháború dicsőséges megvívhatása érdekében kibocsátott magyar állami hadikölesönök sikerének előmozdítása körül szerzett érdemek elismerésül ő császári és apostoli királyi Felségének Bécsben, 1916. évi augusztus hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával nyert felhatalmazása alapján Balás Lajos rozsnói püspök, belső titkos tanácsos, Geduly Henrik a tiszai ág. evang. egyházkerület püspöke, Kubinyi Géza Gömör és Kishontvármegye főispánja részére elismerő okleveleket állított ki.“

A lelki és világi élet első embereinek elismerő oklevél jár azért a hatalmas méretű és gyönyörű eredményű munkáért, amelyet ők s a vezetésük alatt álló szervező munkásai a hadikölesönök sikere érdekében kifejtettek. S bár ez az elismerés éppen úgy, mint a múlt héten kommentált kitüntetések a személyek érdemeivel állanak a legszorosabb összeköttetésben, mégis úgy érezzük, hogy ezeknek hosszú és fényes üstökös csóvájuk van, amely belevilágít az egész vármegye pénzügyi, közigazgatási és lelkesítő világába s amely megmaranyozza a csendesen dolgozó közkatonák érdemeit éppen úgy, mint a vezető egyéniségek nagyszabású tevékenységét.

Ezek a kitüntetések személyeket értek ugyan, illusztris, kitüntetésre méltó és érdemes egyéniségeket s mégis egész embertársadalmak érezhetik magukat honorálva azért, hogy az élükön állókra

a király elismerő kegyének ragyogó sugarára mosolygott.

S az ilyen kitüntetések a legszebbek, legtartalmasabbak, legtovább tartják meg tekintélyüket és fényességüket az örökké értékes patina váltja fel.

Tompa kulturtársaság.

A Tompa Mihály halhatatlan költőnk, városunk nagynevű szülőtte születésének századik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepélyeket és létesítendő kulturtársaságot előkészítő bizottság munkája mindjobban halad előre s Lukács Géza alispán, a bizottság elnöke és Wallentinyi Dezső, az alapszabályokat nagy gondnal és körültekintéssel megszerkesztő bizottsági tag valóban érdemes és elismerésre méltó munkásságot fejtenek ki. — Az elnöklő alispánt az a helyes elv vezeti, hogy a nagy Tompa Mihály emlékéhez méltó széleskörű kulturintézményt létesítsenek a használható erők csoportosítására, az önként összeállva tömörülő kulturtényezők egységes vezetése mellett, úgy hogy ezzel fényt és dicsőséget szerezzen a Tompa halhatatlan emlékének és Gömörvármegyeének.

Ez a szellem nyilvánult meg Lukács Géza elnök folyó hó 20-án az előkészítő bizottság ülésén elmondott, nagy figyelemmel hallgatott beszédében.

Az ülésen megjelentek: Kubinyi Géza főispán, Széman Endre pápai prelátus, Bornemíza László ny. főispán, Czinke István ref. esperes, Dr. Wallentinyi Dezső főgimn. tanár, Dr. Kármán Aladár közoktatói főorvos, Dr. Söldös Béla vm. másodfőjegyző és Gál István aljegyző, főszerkesztő.

Az elnöklő alispán bejelentette, hogy Fáy Gyula ny. főispán a bizottsági tagságról lemondott, Hanvay Zoltán, Farkas Géza és Samarjay János elmaradásukat kimentették. — A bizottságtól nyert megbízás alapján az alapszabályokat elkészítették s azokat Dr. Wallentinyi Dezső ismertette.

A tervezetben különösen közérdekű a társaság célja, eszközei és szervezete. E szerint a cél: A magyar irodalom és művészet pártolása, a magyar nemzeti eszme ismertetése és terjesztése; Gömörkishont vármegye területén a múlt kegyeletes emlékeinek gyűjtése és megőrzése, a magyar nyelv gyakorlati terjesztése, a kisdiedvás és népnevelés ügyének fejlesztése s általában a közművelődésnek a magyar nemzeti szellemben előmozdítása és mindezzel a megye minden rendű és rangú lakosságának egységes vezetése mellett az egységes műveltségben és egységes hazaszeretletben összetorlasztása.

E cél elérésére — különösen az egységes szellem és egységes vezetés érdekében önként tömörülnek a Gömörvármegyei Tompa Kulturtársaságban: a „Gömörvármegyei magyar közművelődési egyesület” és a „Gömörvármegyei muzeumegyesület” — eddigi önállóságuknak, címüknek,

külön alapszabályszerű jogaiknak és kötelességeiknek, vagyonuk és alapítványaik jogi természetének, külön-külön kezelésének és rendeltetésének teljes épségben fenntartásával.“

Ezen pont szerint alakul aztán az alapszabályok többi része, s a pontozatokba mindenütt a maga helyén gondosan ki van domborítva a közművelődési egyesület és muzeumegyesület autonóm jogainak érintetlenül hagyása és önálló működési köre.

Az ügyviteli szervezetnél szaktanácsok létesítése van tervezve a különböző közművelődési ágak eredményesebb fejlesztése céljából, és pedig: a) népnevelő szaktanács, b) muzeumi szaktanács, c) magyar irodalmi szaktanács, d) zene és képzőművészeti szaktanács, e) színészeti szaktanács, f) idegen nyelv és irodalmi szaktanács, g) népvédő szaktanács. — Mindegyik szaktanács önálló ügyvitel és vezetés mellett működik, s a népvédő szaktanács működési körébe felvételnek a hadi rokkantakat, özvegyeket és árvákat is támogató jótékonyági, közegészségi, gyermekvédelmi, közgazdasági és jogvédelmi alos tály működése, ide illetetvében az alkoholizmus és tudóvész elleni küzdelem szervezése is.

A nagy gondnal és alaposággal megszerkesztett alapszabályokat a bizottság elfogadta s megbizta az elnöklő alispánt, hogy átirat kíséretében az érdeklő muzeumegyesület és közművelődési egyesület elnökségét keresse meg a hozzájárulás céljából.

Ezzel az értekezlet az elnök éltetésével véget ért.

A gömörvármegyei muzeumegyesület gyűlése.

A gömörvármegyei muzeumegyesület f. hó 21-én tartotta Bornemíza László udv. tanácsos, ny. főispán elnöklésével évi rendes közgyűlést, melyet a választmány és tisztviselőkár gyűlése előzött meg. A jegyzőkönyvet Dr. Veress Samu főtitkár vezette. A választmány ülésén az elnök meleg és őszinte kegyelet hangján emlékezett meg az elhunyt alelnök Dr. Löcherer Tamás kiváló érdemeiről s emléket jegyzőkönyvbe iktatni s a gyászoló családhoz részvétírat intézését javasolja. — Loysch Ödön igazgató terjedelmes, nagy gondnal kidolgozott jelentésében szintén kegyeletesen adózott az elhunyt alelnök emlékének, s aztán a muzeumra vonatkozó eseményekről referált. A muzeum 1134 darabbal gyarapodott a lefolyt évben, ebből 1022 darab ajándék volt, a többi 687 korona értékben vásárolták. A könyvtár, régiségtár, néprajzi és képzőművészeti tár összes tárgyainak száma: 36259. — A néprajzi és régiségtár állománye 1916-ra 1500 korona. — A főfelügyelőség részéről állandó és megkülönböztetett jóindulatu támogatásban részesül a muzeum, s különösen a könyvtár fejlesztésére nagy súlyt fektetnek.

Indítvány tétetett Dr. Wallentinyi Dezső részéről, hogy a főfelügyelőségnek köszönetet szavazzon a közgyűlés s ez el is fogadtatott. — Méltó hálával és köszönettel vették tudomá-

sul az igazgató által bejelentett 20000 koronás nagy alapítványát a *Rimaszombati Takarékpénztár* részvénytársaságnak. — Az alapítvány 600 koronás évi részletekben tőkésítettik, de szükség esetén egyszerre is hajlandó kifizetni a pénzüntézet.

A választmány javasolja a közgyűlésnek, hogy a pénzüntézeteknek nemes áldozatkészségért hálás köszönet szavazzassék s a megyebeli többi pénzüntézet is megkerestessék az anyagi támogatás iránt. *Lukács Géza* alispán, mint a gömörmegyei nép- és iparbank igazgatója, máris kijelentette, hogy ez a pénzüntézet is hajlandó támogatni az intézményt.

A pénzügyi helyzetről is referált *Loysch Ödön* igazgató s jelentette, hogy 1915 ben sem rendes, sem rendkívüli államsegélyt nem kapott a muzeum, de azért a háboru első két éve, az előző években folytatott gondos gazdálkodás következtében nem járt nagy anyagi megrázkódással az intézményre nézve. A 450 kor. egyenleg maradvánnyal lezárt számadás tudomásul vétetett s az 1916. évi költségelőirányzat 8672 kor. 41 fillér bevétellel, 7871 korona 31 fillér kiadással, 801 korona maradvánnyal elfogadtatott.

Dr. Wallentinyi Dezső azon indítványát, hogy a *Tompa Mihály* emlékének jubiláris ünnepe alkalmából összeszedett relikviák között több levél megszerzése anyagi áldozatokkal jár, miután ez áldozat fedezetet talál, elszámolás ellenében utaltassék ki e célra a szükséges összeg. Az indítványt elfogadta a választmány és pártolólággal terjeszti a közgyűlés elé.

Ezután olvastatott *Lukács Géza* alispán — a *Tompa Kultur-Társaság* előkészítő bizottsága elnökének átirata, melyben a muzeum egyetem autonómiája, minden joga és kötelessége érintetlenül fentartása mellett a Kulturtársaság keretében való tömörülésre hívja fel. A választmány a szépen megszüvegezett s nagy figyelemmel hallgatott átiratot magáévá tette és a közgyűlés elé pártolólággal terjeszti.

A közgyűlésen aztán a választmány összes előterjesztései egyhangulag elfogadtattak úgy a részvét kifejezésre, mint a köszönetnyilvánításokra, zárszámadásra, költségelőirányzatra s a *Tompa Kultur-Társaság* keretében — az intézmény önállóságának a jelzők megőrzése mellett — való tömörülésre vonatkozólag.

Ezen pontnál *Lukács Géza* emelt szót s meggyőző érvekkel támogatta az együlethez intézett átiratát, mit a közgyűlés egyhangulag el is fogadott. — A megüresedett alelnöki állásra *Széman Endre* pápai prelátnak választott meg egyhangulag, ki a bizalomért szép szavakkal mondott köszönetet. — Itt említjük meg, hogy *dr. Wallentinyi Dezső* felolvasta az alapszabálytervezetnek a muzeumegyletre vonatkozó részét, mely B) pont alatt: „Muzeumi szaktanács” címmel így szól: A muzeumi szaktanács feladata, hogy Gömör-Kishontvármegye multjának történelmi és kivált művelődéstörténelmi emlékeit, szellemi kiválóságaink alkotásait, kéziratait, kegyeletos relikviáit, továbbá a népviseletnek és népiparnak sajátos jellemző termékeit összegyűjtse, a gömörm. muzeum helyiségeiben elhelyezze és megőrizze, ismeretüket időközi előadások v. felolvasások, esetleg kiadványok útján terjessze; a földrajzilag vagy történelmileg nevezetes helyeket emléktáblával megjelölje, végül hogy a nemzeti műveltség hathatós és tudatos terjesztése végett igyekezzék nyilvános könyvtárat szervezni és nyilvános olvasótermet nyitni.

A muzeumi szaktanács munkakörét önként elvállalja a „Gömörmegyei muzeum egyesület” eddigi önállóságának, autonóm jogkörének, vagyónának és alapítványának érintetlen fenn tartásával. — Még *Kovács Alajos* muzeumi ör fizetését emelték s ezzel a közgyűlés az elnök lelkes éltetésével véget ért, de kijutott az éljenzésből a muzeum érdemes és fáradhatlan igazgatójának: *Loysch Ödön*nek is, ki tisztét kiváló tudással és szakértelemmel tölti be.

Világháboru.

Az entente támadásai jóformán mindenütt elérték a tetőpontot. De dacára az ő számbeli túljelenségnek, dacára a minden oldalon együttes offenzíváknak: mi szövetségeseinkkel együtt mégis kibírjuk

ezeket az iszonyu támadásokat és nem roppanunk össze azok alatt, sőt a német, bolgár, török seregek épen most indítottak igen sikeres offenzívát az orosz-román seregek ellen Dobrudzsában és már Erdély területéről is megkezdődött a románok kiverése.

Minket most az utóbbi érdekel legjobban. Már a mult héten érintkezésbe jutottunk Hátszeg mellett a románokkal. Azután ütközetek voltak és azok során Stabe tábornok seregei megverték a románokat Merisornál és üldözték Petrozsény felé. Most már Petrozsényt visszafoglalták és a Szurdok szoroson kikergették azt a román sereget, a melyik azon a helyen betört Erdélybe.

Erdély más helyeiről kevés értesítés jön, némely helyen a románok lassan, óvatosan mennek visszavonuló csapataink után, így például bevonultak Kőhalomba.

Legérdekesebb dolgok történtek a héten a dobudzsai harcztéren, a hol Mackensen vezetése alatt a bolgár-német-török csapatok hatalmasan megverték az orosz-román-szerb seregeket és üldözték azokat napokon át a Cernavoda Konstanza vonalig. Ott azután az ellenség csak úgy tudott megállni, hogy máshonnan összegyűjtött friss csapatokat állítottak hirtelen a mi szövetségeseink elé, de még így is benyomultak állásainkba a németek és ágyukat vettek el tőlük. Itt most nagyobb és elkeseredettebb csaták folynak, mert azoknak sorsától függ Románia sorsa, tehát minden erejüket igyekeznek ott összeszedni s így az erdélyi fronton könnyebbülés várható.

Természetes, hogy a dobudzsai bolgár-német offenzívával egyidejűleg Maczedóniában nem nyomulnak többé előre a bolgárok, hanem Florina táján a francia szerb-olasz seregek támadnak és tettek is kevés előhaladást, de az olaszok még ott is kikaptak a bolgároktól.

Az orosz fronton heves támadások indultak ismét és folytatódnak is folytonosan, de csak a Pripiati moesaraktól délre és főleg a bukovinai Kárpátokban, azonban ezek a mostani orosz támadások, bár igen hevesek és nagyon nagy emberáldozattal járnak az ellenség részéről: mégis nagyon csekély, alig számbavehető eredménnyel járnak. Sőt igen gyakran nemcsak visszaverik ezeket az orosz tömegettámadásokat, hanem még győzelmesen tovább is nyomják őket visszafelé. Így történt legutóbb Zareze táján a Stochod folyónál, ahol az oroszokat még a Stochodon túl is üldözték, miután a hídfőt elfoglalták. Együttal 2500 nál több oroszot fogtak el, több gépfegyverrel.

Hasonló eset történt a Narajovka mellett Galicziában, ahol 4200 nál több oroszot fogtak el a szövetséges csapatok.

A Kárpátok vidékein állják a mieink a heves támadásokat, az ellenség nagy veszteségei dacára alig ér el valami csekély eredményt.

Az északi tájakról nem jönnek hírek harcokról, a Hindenburgi taktika ugy látszik a délibb részeket erősítette meg és tette harczeraképesekké.

Az olasz fronton a hetedik nagy offenziva zajlott le mostanában. Hevesen és nagy erővel támadtak, különösen a

tengerparti vidéken és az Isonzónál, de hiába akartak Trieszt felé utat nyitni, nem értek el semmi eredményt.

Az angol-francia offenziva is iszonyu hevességig fokozódott, az angolok már összes tartalékjaikat harcba vetették és nemrég valami kevés eredményt értek is el három falu elfoglalásával, de azóta ismét nem tudnak haladni a Somme folyótól északra.

A francziák is eljutottak északról Peronne közelébe, de tovább jutni nem bírnak s a német hadállás nincs áttörve. Ha hasonló eredménnyel harcolnak, akkor nem maradna életben egy francia férfi sem, mire Németországba bejuthatnának.

Verdun előtt sem bírják visszavenni, a mit a németek elfoglaltak.

Az angol-francia Somme vidéki offenziva 3 hónap alatt 1 millió francia-angol katonát pusztított el és a térképen csak egy ezerúvonás az, a mit ezért elfoglaltak. Ilyen az entente általános offenzívája.

A török seregek Mezopotámiában és Perzsiában győztesen harcolnak. Örményországban kisebb csatározások folytak s főleg a Fekete tenger partján ütköztek össze az oroszokkal.

Az ipari és kereskedelmi életpályák.

Ismeretes a vármegye alispánjának az a magvas és elvekben gazdag felhívása, mely az ipari és kereskedelmi életpályák fontosságát hangoztatja s ezeket a törvényhatóság közönségének figyelmébe ajánlja.

A „Gömör-Kishont” volt abban a szerencsés helyzetben, hogy az alispán ezen felhívását elsőnek és egész terjedelmében közölhesse. Örömmel látjuk, hogy az ügy fontosságát s a kérdés életbevágó voltát gömöri lapjaink méltóan megértették s a helyi társadalmi kérdésekkel mindig szívesen foglalkozó „*Rozsnyói Hiradó*” s a jól szerkesztett „*Dobsina és Vidéke*” vezető helyen közlik és méltányolják a felhívást, illetve annak hasznos tartalmát.

A felhívás időszerűségét és helyes voltát semmi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy lapunk egyik utóbbi számában egy rimaszombati kereskedő szólt hozzá a praktikus ember nézőpontjából, most pedig egy iparos tollából eredő cikket közölhetünk a felhívással kapcsolatban.

A cikknek főleg az a része értékes, mely az iparos tanoncnevelés és oktatás gyakorlati részét világítja meg s amely általános társadalmi szempontokból vázolja az iparos társadalom helyzetét.

Az iparról és kereskedelemről.

Az ipar és kereskedelem párhuzamos fogalom s a szükségszerűen fellépett óhaj, hogy mindakettő megerősítése érdekében tenni kell valamit, egyenlően nyilvánul mind a két irányban. S a miskolci kereskedelmi és iparkamara átirata, mit *Lukács Géza* alispánhoz ez ügyben terjesztés végett megküldött, szintén mind a két ágat megjelöli, mint a jövő eldorodóját, mit meg kell ősmertetni az emberekkel, hogy aztán megszeretvén, természetszerűen terelődjenek reá boldogulásukat keresni.

Közgazdasági szempontból üdvös, sőt szükséges, hogy az országnak egy erős és fejlett iparos és kereskedő nemzedék neveltsék, mert mint remélni lehet, a jövőben jobban fellendül iparunk. Természeti fekvésénél fogva Magyarország leginkább gravitálhat a Balkán felé és rengeteg árut helyezhet majd el az egész keleten, ha fürgébb és élelmesebb szomszédaink majd itt is meg nem előznek. Tehát lehetőleg fejleszteni kell iparunkat és kereskedelmünket. De csupán azzal, hogy sok iparost és kereskedőt nevelünk, nem érjük el az óhajtott célt. A kereskedelem, ha megindul a rendes piaci,

illetve kereskedelmi élet, magától is fejlődik s kevesebb gyárolitára szorul. De az ipart védni kell külső behatások, elnyomatások és elsatnyulás ellen. A külső káros hatások elhárítása a vámtörvényekre hárul; az elnyomatások a gyár-
iparnak a kisipar rovására mindig történt kedvezményekben, szubvencziókban és más állami és községi támogatásokban válnak többnyire károsná; mert lehetővé teszik a gyárak olcsóbb létesítését: a nagy tőke erősbödését, mi a kisipar rovására olyan versenyt teremtett, melyben mindig a kisipar maradt alul. Daczára annak, hogy készítményei nagyon sok czikknél tökéletesebb, ha talán nem is olyan tetszetős, mint a gyári áru.

Az ipar elsatnyulását sok dolog okozhatja.

A kisiparosok kilenczven százaléka, ha mellesleg mezőgazdasági munkával nem foglalkozik, nem tud megélni és vagy ott hagyja iparát vagy felszívja a gyár, hol továbbra is csak vergődik, mivel a gyári órabérekkel csak ritka esetben lehet családot feltartani. Némely iparos azt a szomorú iskolát kétszer, háromszor is végigjárja életében: hol gazdálkodó iparos, hol újra proletár lesz s a végzetten való tülekedés keserűvé teszi munkaadójával szemben és elveszti kedvét a vállalkozástól.

Jön aztán a többi kérdés, miknek mindegyike radikális ujtásra szorul. Az első és legsarkalatosabb kérdés a tanoncnevelés kérdése. — A tanuló rendszeren 3—4 évi időtartamra szegőd-
tetik. Ennyi idő okvetlen kell is bármely iparág rendes elsajátítására. Így is csak az alapot lehet megtanulni valamennyire. S ezt az időt se tanulja végig a gyerek rendszeren. Ahol két-három inas van, a legfiatalabb gyakran szolgáló minőségben tölti idejét sokáig s csak mikor az öreg inas felszabadul s helyébe újat fogadnak, akkor jut a már egy vagy másfél éves inas a műhelybe. Ez az egyik káros ferdeség. Itt a tanuló elvesztette tanulási idejének egyharmadrészét. A kétharmadrész idő alatt a nyári hónapokban kijár a mesterével kapálni és más mezei munkára, miáltal ismét rengeteg időt veszít, úgy, hogy a három évből nem tölt több időt a műhelyben egy évnél. Természetes, hogy képzettsége nagyon fogyatékos marad. Sajnos, ezen hamarosan nem is lehet segíteni, mert ez szinte természetes átmenet a földmivelésből az iparba, mi onnét magyarázható meg, hogy az iparosság tulsúlyban szegény zsellérek gyermekei s csak kevesen dicsekedhetnek azzal, hogy harmadik nagyapjuk is iparos volt. Ez gátolja aztán nagyban a művelődés haladását is. A földmivelésre, mint fentebb jelzém, az ipar stagnálása és a képzettség hiánya is utalják a szegényebb iparosokat, mert ha a szakmájába nem kap munkát, olyat vállal, amilyenre képes.

A haladás gátolásához hozzájárul a tanonciskolák rajztanításának régies rendszere is. A legtöbb mester még most sem tud rajzolni. Az iskola pedig olyan anyagot tanít, minek a gyakorlatban csak kevés hasznát vehetni. S mikor a gyerek megkapja munkakönyvét, ott van ahol a mestere: rajzolni nem tud, azt nem ösmeri és akár szerkesztés, vagy akár esztétikai ismerete a száz év előtti mesterek tudásának színvonalán áll. Am azért „jó” előmenetel tanúsításának kimutatása mellett felszabadul. Mert ipartörvényeink előírják, hogy: ha tanuló ideje letelt, fel kell szabadítani. Van ugyan egy tessék-lássék paragrafus (nem tudom írásban e vagy a czéhek emléke csupán), hogy a szabadulandó fiú munkáját két tagból álló kiküldött bizottság felülvizsgálja, megállapítandó, hogy fel lehet-e szabadítani. Ezt az iparhatóságok szellemesen szokták végrehajtani. Például e sorok írójának asztalos munkáját egy csizmadia meg egy fényképész vizsgálták felül. A kovácshoz bizonyára péket küldenek ki. Van azonban az ipartörvénynek sok más javítani való része még. Nevezetesen nem volna szabad megengedni, hogy fiatal gyerekek egy, vagy egy és fél évig legyenek csak tanulók. Ez legfeljebb olyan egyéneknek lehet megengedhető, akik életük tizenhetedik évét betöltötték, vagy igazolják a megfelelő gyakorlatot ugyanabból a szakmából. Sok mester elvállalja a gyereket rövidebb időre, ha pár száz koronát kap a gyerek szüleitől. Ez megfelel a magántanárok bizonyítvány gyártásának. Ezzel nem lesz okosabb a tanuló és nem nyer a mester, mert így nevelnek egymásnak kölcsönösen rossz munkásokat. Itt elveszti a fiú

az ipari tanulás elvesztése mellett az iskolai tanulást is, amennyiben csak egy évig látogatja az iskolát. S ezt a ferdeséget az iparhatóságok másként is elősegítik. Tudok egy esetet, mikor egy tanuló, ki másfél évre szegődött, valami dologból kifolyólag a mesterétől szidást kapott. A fiú felmegy az iparhatósághoz, panaszt emel a gazdája ellen. S mit tesz az iparhatóság? Az alig jó fél éves inast felszabadítja a mestere tudta és beleegyezése nélkül. Ez faktum. S most egy másik ilyen eset van folyamatban. Így nem lehet jó iparosokat nevelni. Ha rossz a mester, tiltsák el az inastartástól, holmi haszontalanságokban pedig ne forgácsolja el bírői tekintélyét az iparhatóság.

Ezeket csak az ipartörvények rosszaságának vagy helytelen alkalmazásának bizonyítására írom ide, mi a helyes fejlődésnek nem kevésbé ellensége, mint a többi felsorolt hibák.

A kereskedelem, daczára annak, hogy az ipárral párhuzamosan halad, szerencsésebb viszonyok között él. Helyzete előnyösebb, mert magában a tömegekben is nagyobb tekintélynek örvend s aránylag jobb anyagból neveli munkásait; de meg az emberekkel való folytonos érintkezés is csiszoltabbá teszi a kereskedőt, látóköre megnövekedik s az életben könnyebben helyezkedik el, miáltal könnyebben boldogul. S a kereskedelemre a gyár-
ipar nem tesz hátrányos megnövekedést soha, mert a kereskedelem egyik fele éppen a gyár-
iparból táplálkozik. Lehet azonban, hogy a kereskedelem belső élete is hagy maga után valami kívánni valót, különösen a tanulatlan kis boltosok körül, azt azonban állapítsák meg arra hivatottabb egyének.

Az ipar tökéletesítése érdekében azonban el kell követni minden lehetőt, mert csak jó iparos tud boldogulni minden időben. Fajunk képességei minden tekintetben megállják helyüket más népek képességei mellett, csak helyes nevelést és irányítást kapjon. A magyar munkást becülik mindenütt. Azonban kiválik itt is a kézi munkás. A gyári munkás ha kikerül az életbe, nem boldogul, mert a gyárban egyoldalú képzettsége mellett csak amolyan gép-rész minőségben működik, ki öntudatlanul, mások által vezetve tölti be hivatását.

A kézműiparos sokkal önállóbb és a maga szűk keretében biztosabban mozog s mint ilyen fejlettebb társadalmi életet is él. De ez a társadalmi élet sem áll azon a magaslaton, mint óhajtanánk. Az iparosnak csak akkor van megfélelő tekintélye, ha bankrésztvényes. Ez a tekintély se neki szól, hanem a mindenható pénznek. Ez a semmibevevés egyrészt az iparosok alacsony kulturájának szomorú eredménye, másrészt, mint azt régebben „Munka becsülete” című cikkemben megírtam: nálunk a dolgozó embernek nincs becsülete. Hogy miért, annak nagyon sok oka van, de legfőbb oka az, hogy a magyar urak nem fektetik pénzüket ipari vállalatokba, legfeljebb nevüket kölcsönzik oda czégérnek, minek következtében minden számottevő vállalat idegen tőke birtokában van s a tőke nélküli magyar nem boldogul és mint dolgozó proletárnak nincsen becsülete.

Ha tehát jövő iparunkat biztosabb alapra akarjuk fektetni, első sorban magát az iparost kell iskolával, célirányosabb ipartörvényekkel öntudatosabbá nevelni s akik Montecarlóba hordták eddig a pénzüket, alapítsanak ipartelepeket és legyenek egy kicsit demokratábbak, adjanak lehetőséget a helyes irányu nevelődésre és megélhetésre, akkor lesz versenyképes iparunk és kereskedelmünk. *Telek A. Sándor.*

A gömöri ref. egyházmegye közgyűlése Bánrévén 1916. szeptember 20-án.

A református egyházmegyénk szerdai közgyűléséről két helyről is kaptunk tudósítást s mivel a tudósítások bár lényegileg egyeznek, mégis két különböző állástoglalást képviselnek, azt a zsurnalisztikailag szokatlan módot választjuk, hogy minden megjegyzéstünk nélkül, olvasó közönségünk pártatlan tájékozása céljából a beérkezés sorrendjében adjuk a két referátát.

A ülésen résztvettek az egyházmegye világi tanácsbírái és pedig: *Tornallyay Zoltán*, báró *Ragályi Balassa Ferencz*, *Bornemisza Elemér*, *Farkas Géza*, *Diószeghy Dezső* és *Süteő István*.

A lelkészi tanácsbírák közül részt vettek: *Ruszkay Gyula*, *Dusza János*, *Buzy Márton*, *Pósa Lajos*, *Hubay Lajos* és *Sághy Sándor*.

Ott volt *Réz László* főjegyző, dr. *Sóldos Béla* világi jegyző, *Ablonczy Pál* és *Zajdó László* lelkészi jegyzők, dr. *Kathona László* egyházmegyei ügyész, *Nagy Elemér* egyházi főgondnok, több világi egyháztagnak, lelkész és tanító.

A közgyűlés megalakulása után s *Czinke István*nak költői szépségeiben gazdag imája után *Lukács Géza* világi elnök meleg szavakkal üdvözölte *Farkas Géza* jelenlévő világi tanácsbíró, aki a harcztéren őrnaggyá lett előléptetve és *Dusza János* pelsőci lelkész, tanácsbíró, akit ő Felsége a király társadalmi, közlebről a hadikölcsön gyűjtések körül szerzett kiváló érdemei elismerésül, mint a pelsőci közgazdasági bank igazgatóját, a *Ferencz József* rend lovagkeresztjével tüntetett ki. A kitüntetettek a gyűlés tagjai meleg óvációban részesítették.

Ezután az elnökség a *Sárospataki oltalmazó liga* (S. O. L.) érdekében gyűjtőívét be-
átott ki, amelyen az aláírást *Lukács Géza* világi elnök nyitotta meg s *Czinke István* esperes elnöktársa követte.

Dusza János lelkész bejelentette, hogy a pelsőci egyház főgondnokává megválasztott *Nagy Elemér*, a roznyói járás jelenlévő főszolgabírája, 1000 koronás alapítványt tett s fizetett be a pelsőci egyház javára. Örvedetes tudomásul vétetett.

Melegen üdvözölte, a gyűlés osztatlan tetszése mellett, világi elnök dr. *Sóldos Béla* megválasztott s a gyűlésen felesküdt világi jegyzőt, akinek egyházi téren leendő működéséhez is a legszebb reményeket fűzi az egyházmegye s akinek közkedvelt egyénisége s a közpályán szerzett érdemei Gömörmegye egyházi és világi közönsége előtt tekintélyt és tiszteletet szerzett. Dr. *Sóldos Béla* szép szavakban köszönte meg az üdvözlést és a bizalmat.

Egyik legjelentősebb tárgya volt a gyűlésnek a 10 éves ciklus lejártával a tisztikar leköszönése és az új választás elrendelése. Ezt megelőzőleg azonban élénk s gyakran — mondhatni — szenvedélyes vita indult meg a *Sági Sándor* hejjei lelkész elnöklete alatt *Buzy Márton* és *Réz László* tagokból álló bizottság be-
terjesztett véleményes javaslata felett, amely azt célozta, hogy az esperesi iroda részére, a *Czinke István* személyéhez kötötten, telhető segélylyel járuljon az egyházmegye.

Ez ellen a javaslat ellen *Dusza János* szólott elsőnek, indítványozván, hogy az vétessék le a napirendről azért, mert a bizottsági ülés a törvényes formák mellőzésével tartatott meg (elnök a bizottság egy tagját nem hívta meg.)

A javaslat feletti szenvedélyes vitának *Czinke István* esperes vetett véget, aki most már a leghatározottabban kijelentette, hogy a tavaszi egyházmegyei gyűlésen bejelentett azon elhatározása mellett, hogy az esperességre az újabb jelölést nem vállalja — szilárdan megáll. Ezzel a javaslat a napirendről levétetett s az elnökség megválasztása elrendeltetett s az elnökség megbízást nyert, hogy a szavazatok beérkezése után *Rimaszécsre* rendkívüli közgyűlést hívjon egybe.

A tárgysorozat többi pontjai tárgyalattak le ezek után, amelyek során dr. *Veress Samu* világi jegyző lemondásáról sajnálattal értesült a közgyűlés, mely nevezettnek érdemeit jegyzőkönyvben megörökíteni elrendelte. Megemlést érdemei végül, hogy az egyházkerületi gyűlésre képviselőül kiküldettek az elnökségen kívül *Dusza János*, *Pósa Lajos*, *Réz László* lelkészi, továbbá báró *Ragályi Balassa Ferencz*, *Tornallyay Zoltán* és *Farkas Géza* világi tanácsbírák.

Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után a közgyűlés véget ért s az egybegyűlték a vasuti vendéglőben társas ebédet ettek, amelyről több felkészítő beszéd hangzott el.

Lukács Géza az egyházmegye békeességére üritette poharát és dr. *Sóldos Bélát* üdvözölte, *Réz László* *Sóldost* és az elnökséget öltette, dr. *Sóldos Béla* az alispánt és *Csizy Bélát* köszöntötte fel, mint akik közpályáján s az életben is tanítómesterei voltak s az egyházmegye tanítói karát öltette, *Csizy Béla* *Lukács Géza*ra, *Czinke István* a lelkészi karra mondott felkészítő.

Referens.

A gömői református egyházmegye rendes őszi közgyűlését szeptember 20-án, Bánrévén tartotta meg *Czinke István* esperes, *Lukács Géza* egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt. A gyűlés tagjai csaknem teljes számmal voltak jelen s lelkesen énekelték el „Az Isten a mi reménységünk” kezdetű gyönyörű zsoltárt, mely után *Czinke István* esperes a következő, szívből fakadt imádsággal emelte a lelkeket, ez aggodalmas időkben, Istenhez:

„Tehozzád teljes szívből
Kiálltunk szüntelen
E siralmas mély-égből:
Hallgass meg Uristen! (130. zsoltár).

Ős ellenséged, a Sátán, még mindig szerte jár s látítja a világot ellened és szent Fiad nagy alkotása ellen: a szeretet szent országa, a népek testvérisége, a lelkek békessége ellen. A sokfejtű fenevad és a földnek királyai és azoknak seregeik egybegyűltek, hogy tábort járjanak a te Egyetlenegyed ellen és az ő kicsiny, halálraszánt serege ellen.

Örök bizodalunknak kutfeje, atyáink vezérlő, megtartó Istene! Mily édes nekünk tudni azt, hogy a mélység felett, mely körülünk örvénylik, most is a te lelked lebeg és virraszt, mint a teremtés hajnalán. Mily bátorító nekünk hinni azt, hogy hiába törnek ellenünk a földnek királyai, mi mégis többen vagyunk, mert Te is velünk vagy s a mi erőnket Te sokasítod meg. S harczuk csak azoknak reménytelen, győzelmi zsoltárunk csak azoknak bizonytalan: akiknek reménységük a maguk ereje, erejük a magok gyűlölsége, zászlójuk a magok kevélysége s nem a Te szent neved és annak félelme.

Óh küld le angyalodat mennyből, mint a villámlást az égről, hogy a kevélységet végre megalázza, „a Sátánt megköttözve a mélységbe vesse, hogy a népeket többé el ne hitethesse!” Óh látasd meg velük immár ama hívet és igazat, a ki nevezeték Isten Igéjének s a ki most maga is vérrel megfestett ruhába — keresztyén nemzetek piros vérebe — öltözik!

Uram, seregeknek ura! Hozd el az új eget és új földet. A lelkekbe az új hitet, a szívekbe az új szeretetet! És töröld el immár óh irgalmas Isten, töröld el a sirást... óh, küld el a Krisztust még egyszer a világra Istenünk!

Óh, küld ide most is: a mi kicsiny gyülekezetünkbe, a mi nyugtalan szívünkhöz, hogy tegye bátorrá hitünket, csüggedetlenné reményünket, áldottá tanácskozásunkat, a Te országodért s az ő szent szíveért! — Amen!

Imádkozás után *Lukács Géza* egyházmegyei gondnok üdvözölte melegen a megjelenteket s azok között különösebben *Farkas Géza* világi tanácsbíró órnagygyá váló előléptetése s *Dusza János* papi tanácsbíró a *Ferencz József* lovag renddel való kintüntetése alkalmából, melyet a hadi kölcsönök jegyzése körül tanusított buzgalmaért nyert, mint a pelsőci pénztárat elnöke.

Az 55 pontból álló tárgysorozatból csak azokat említem fel, a melyek általánosabb érdekűek. A gyűlés egyik első tárgya volt *Dr. Söldos Béla* világi jegyző beiktatása és eskütétele, akit a közgyűlés a legmelegebb szimpátiával és legszebb reménységekkel üdvözölt, tolmácsolva azt *Lukács Géza* e. m. gondnok által. Az egyházmegye 1906-ban a tízévenkénti tisztújítást határozván el: az összes egyházmegyei tisztviselőknél lejárt a mandátuma s nevében az esperes köszönte meg az eddigi megtisztelő bizalmat, kérve azt tisztviselő társai részére továbbra is, akik eddigi hűségessé szolgálatukkal magukat arra érdemessé tették. A hangulatból ítélve, csaknem biztosra vehető, hogy az eddigi tisztviselők újra meg fognak választatni. Csak *Czinke István* esperes jelentette ki, a közgyűlés őszinte sajnálatára és marasztalása ellenére, hogy a jelölésnél az ő személyének a kihagyását kéri, mert nagy elfoglaltságára való tekintettel — a mint azt már a tavaszi közgyűlésben is bejelentette — az es-perességet tovább nem vállalhatja. Szolgálatát azonban, mint egyszerű közkatona, az egyházmegyének továbbra is felajánlja. *Czinke István* majd nem három évig állt az egyházmegye élén s ez idő alatt tisztét híven és lelkiismeretesen teljesítette. Esperes évi jelentései pedig eszméletű gondolatokkal, irányító eszmékkel teljesek valának, úgy, hogy a szó szoros értelmében országos érdeklődést keltek.

Általános sajnálkozást keltett a *dr. Vress Samu* világi jegyző visszavonulása is, aki mint-

egy 20 év óta állott az egyházmegye szolgálataiban. — Erdemeit jegyzőkönyvünkben fogjuk megörökíteni.

Az egyházmegye népiskoláiról *Pósa Lajos* tanügyi bizottsági elnök terjesztett elő szép és tartalmas jelentést. A lelkészegyesület pedig több nagyfontosságú indítványt terjesztett a közgyűlés elé, amelyek mind elfogadtattak.

Öröndetes jelenség volt a sok alapítvány bejelentése, amelyek szinte gyűlésről gyűlésre megismétlődnek. Jelenleg báró *Ragályi Balassa Ferencz* ur tett 1000 koronás alapítványt a papi és tanítói özvegy árva gyámintézet javára, elsősorban a háboruban rokkanttá váltak, vagy elesettek családtagjai részére, *Nagy Elemér* pelsőci főgondnok ur szintén 1000 koronás alapítványt jelentett be a pelsőci egyház javára: özv. *Szkárosi Gusztávné* és *Farkas Gyuláné* urasszonyok 2000 koronás alapítványt a sárospataki főiskola tápintézete javára, *Dusza Lajos* zádorfalvi lelkész 2000 koronás alapítványt a zádorfalvi egyház javára s egy serkei és egy bátkai egyháztag tettek kisebb alapítványokat saját egyházuk javára.

E ponttal kapcsolatban említem meg, hogy a gyűlés folyamán aláírások történtek a sárospataki főiskola fenntartása és továbbfejlesztése javára is. Az aláírásban az egyházmegye elnöksége járt elől jó példával s e példa hatása alatt rövidesen mintegy 6000 korona gyűlt össze. Biztató kezdet minden esetre a további aláírásokra, a mit a sárospataki főiskola nagyon is megérdemel. Maga az egyházmegye is 1000 koronát szavazott meg a saját pénztárából s adakozásra hívja fel az összes egyházakat, lelkészeket és tanítókat is.

Szóba került a miskolczi felsőbb leányiskola támogatása is, melyre az egyházkerület hívta fel az egyes gyülekezeteket. E célra *Sütő István* tanácsbíró 200 koronát adományozott, az egyházak pedig új adakozásra hivatnak fel.

A közgyűlés — a tagok mindvégig kitartó érdeklődése mellett — 1 óra után ért véget azzal az érdekes s az idők jelét mutató határozattal, amelyet az érdekeltek maguk kívántak, hogy az egyházi hivatalnokok fizetése vitessék vissza a régi gyakorlatra, vagyis ne készpénzben, hanem ismét természetben, ételnemüben és szolgálmányokban teljesíttessék.

Elismerést érdemel a közgyűlés tagjainak az a hazafias elhatározása is, hogy a közebedet ki-ki saját zsebjéből fogja kifizetni, az egyházmegyei pénztár pedig a közebedre szánt 200 korona összeget az erdélyi menekültek segélyezésére juttatta el.

A gyűlést követő eszmecserekből úgy látszik, hogy az esperesi állás betöltésénél *Buzi Márton* egyházmegyei tanácsbíró, kövecsesi lelkész kerül ki győztesen, — mert bár az emlegetett férfiak mindenike kiváló, — de az ő vallását és embert szerető egyénisége, komoly gondolkodása igazságos, emellett szelid lelkülete a hívek szívének megnyerésére a többi kiválóak között tán a legalkalmasabb. Rőla elmondhatjuk, hogy a pártoskodások vizsgálataiba soha nem bonyolult, papi készütsége és adminisztrátori készütsége kétségen felül áll s így megválasztása a gömői ref. egyházmegye további békés fejlődésének biztosítékát képezné. . . . cs . . . a

Értesítés.

Mint hogy az izr. ünnepek összeesnek a jövő hét végén tartandó iskolai beirásokkal: a rimaszombati egy. prot. főgimnázium igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy a helybeli izr. tanulókat folyó hó 27-én szerdán, a vidéki izr. tanulókat pedig október hó 2-án, az iskolaévi megnyitás napján fogja beírni.

Hírek és vegyesek.

Forgács.

Egy kemény, a közönség jogos felháborodásához illő forgácsot szeretnék arra a rövid helyre írni, a melyet ezen kellemetlenkedő rovat számára ma megszabtam.

De azt hiszem, minden jelzőkkel való megspékelés nélkül is elég felháborító, ha röviden megírom azt a tényt, hogy a múlt héten egyik napján a „Höfer”, ma pénteken pedig a német jelentés nem érkezett meg Rimaszombatba.

Megjegyzés nélkül megszoktuk, hogy a harcztéri táviratok Gömörben Rimaszombatba érkeznek utoljára, hogy Rozsnyón a jelentés megjelenésének estjén 8—9 óra között, Tiszolczon másnap reggel 8 órakor olvashatók a jelentések s nálunk igen sokszor dél felé jár már az idő, mikor megjelennek a fehér távirat-lepedők.

Ezt megszoktuk, de azt, hogy egyszerűen ne kapjunk kivaltos jelentéseket, nem vagyunk hajlandók megszokni s gondoskodunk róla, hogy ezen enyhére sikerült felajdulásunk eljusson a kassai postaigazgatóság kezeihez.

* *Glin*

Délutáni álm.

Na most lecsücsülünk egy pirinyót erre a diványra. Szunyókálunk egy félórát, többet nem lehet, mert aztán dolgom van. Igen fontos és sürgős dolgom van, emlékszem, hogy reggel harminczháromszor elmondtam magamban egymásután, nehogy megfedkezsem róla. Most fél kettő, tehát negyed háromkor felkelek és elintézem azt az izét... úristen, már megint nem tudom, mit akartam elintézni.

Kénytelen vagyok gondolkozni. E célból a tenyeremmel megfogom az államot, amint a mozbán tanultam a multkor, ahol Galandféregy herczeg, a betörő, szintén így gondolkozott. Legforróbb köszönetemet fejezem ki a herczegnek ezért a módszerért, mert a tenyeremmel megéreztem, hogy az állam szőrös. Persze, ma szombat van, holnap vasárnap lesz és én borotválkozni akartam.

Kellemetlen, kellemetlen. Ebben a háborus világban, az ember alig mer a borbélyhoz menni, mert ott nekiugrik egy 80 centiméteres siheder és gyurni és reszeli kezdi a képét. Közben gyermekded csevegése fokozza a kínjainkat. Határozottan félek a borbélytól, ne is gondoljunk most rá, inkább hunyjuk be a szemünket és furjuk be arcunkat a párnába. A párna így ugyan félrelapítja az ember orrát, de az nem baj. A lábunkat nyújtjuk ki, így, na most nagyszerű. Hű, de nagyszerű...

...Milyen furcsa. Az előbb még a diványon feküdtem és most egyszerre itt állok a borbélyüzlet előtt. Nem emlékszem, hogy idejöttem volna. Mindegy, ha már itt vagyok, essünk túl ezen is.

Bent nincs senki. Homály van, csak a falon fehérlik a hagyományos naptár, rajta ökölnyi betűkkel: 1917. Érdekes. Hogy kerülök én bele a jövő esztendőbe?

Hanem ott a sarokban mozog valami. Közlebb megyek: egy apró fiucska ül ott és egy nagy üvegből gummicsövön át tejet szopogat. Mégis könnyelműség itt hagyni egyedül ezt a csöppséget, gondolom; a csöppség azonban megszólal:

— Tesszék leülni, bácsi, mindjárt jövőt, czat mediszom a tejeztémet.

— Igyad, fiam, igyad, — biztatom — de ki fog engem megborotválni?

— Én — mondja a csecsemő.

Hozzá voltam szokva, hogy a borbélyinasok kora fordított arányban legyen a háboru tartamával, ez azonban mégis meglepett. Kibuvót kerestem:

— Nincs itt más valaki, aki megborotválna?

— Holnap lesz mász isz, de annat ma még pihenni tell.

— Mért kell neki pihenni?

— Melt máma született.

Rémülten pislogtam az ajtó felé, de aztán a harcztéren küzdő milliókra gondoltam. Csak nem fogok visszavonulni egy csecsemő elől? Leültem.

A csecsemő ellenben felállt. Felállt egy székre, a széken felállt a lábujja hegyére és így, kinyújtott kézzel szerencsésen elérte az államot. Munkához látott. Bámulatos szakértelemmel tömte bele a szappanhabot a tülembe és az orromba, a szám elleni offenzívája azonban kudarcot vallott, mert erősen összeszoritottam a fogaimat. Kellő behabozás után habozás nélkül illesztette a borotvát a bőrömrre és fantasztikus ákombákomokat kezdett rá tetoválni. Nemsokára tele volt az arczom vörös vonalakkal és úgy nézett ki mint egy haditérkép. A makacsul ottmaradt sörték kiállottak belőle, mint a térképre szurkált gombostűk. Vércseppek kezdtek hulldogálni a nyakamba gyömöszölt kendőre, de ezen lehet segíteni egy

kis timsóval. Hogy csip, az nem számít a mai kor szenvedései mellett.

Most mindjárt megfogja kérdezni, hogy parancsolok-e haját kenni. Erre majd határozott nemmel felelek. Tévedtem. Nem kérdezte meg. Szó nélkül nekiállt a hajamnak és gyönyörű választékot produkált, a fejemen keresztbe, az egyik fülemtől a másikig. Mindjárt készen vagyunk, csak még egy adag pudert, így, pontosan a szemembe. Eddig a sebeimet tapogattam és azon tündöttem, hogy mért nem sorozzák már ezt a korosztályt is, például ebből a gyermekből, a sebeim után itélve, egészen derék harcász válnék. Most azonban elhagytam ezt a témát és a puderes szemeimet kezdtem dörzsölni. Szörnyű hosszú ideig tartott, míg végre kinyithattam...

...Milyen furesa. Most, hogy kinyitottam a szememet, megint a diványon fekszem. Nem emlékszem, hogy hazajöttem volna. Megtapogatom az államot: a szőr rajta van ugyan, de a sebek nincsenek. Szóval álmotdram. Szóval, most tényleg el kell mennem a borbélyhoz.

Elmentem. A falon ott volt a hagyományos naptár, rajta ökölnyi betűkkel: 1916. A sarokban egy szép szál legény ült, lehetett vagy egy méter. Óvatosságból megkérdeztem, hány éves.

— Tizenkettő.

— Keblemre, deli férfi, kiáltottam és boldogan ültem le a frissen megtördölt piüsspárnára.

X

Személyi hír. *Kubinyi Géza* főispán hétfőn Budapestre utazik s onnan a hét közepén érkezik Rimaszombatba.

Elismerés a hadikölcsönök terén szerzett érdemekért. Lapunk vezető helyén közöljük a hadikölcsönök sikerével kapcsolatos érdemeket jutalmazó elismerések benünket legközelebről érdeklő híreit. Itt azt említjük meg, hogy az ott felsoroltakon kívül a következő s Gömörrel részben a rokon kötelek, részben egyéb szálak révén összeköttetésben álló személyek kaptak elismerő oklevelet: dr. *Takács Menyhért* jászóvári prépost, *Scholcz Gusztáv* a bányai ág. ev. egyházkerület püspöke, *Sziklay Ede* Abauj-Tornavármegye és Kassa szab. kir. város főispánja és dr. *Tarnay Gyula* Borsodvármegye és Miskolc thjt. város főispánja.

Bolgár kitüntetés. *Ferdinand* bolgár király, ki a Garamvölgyön mindig kellemes időket szokott tölteni, s ha csak az ország kormányzásának gondjait kipihenni óhajtott, Murányvidéke vadregényes tájait nagy előszere-ttel kereste fel, rendszerint megemlékezik az érdemes férfiakról, kik rászolgálnak a kitüntetésre. — Most is a Garamvölgy néhány kiválóságát részesítette kitüntetésben és pedig *Dollák Rezső* kohárházai, *Golda Nándor* gramscési plebános és *Komáromy István* járási főszolgabíró a bolgár Sándor rend lovagkeresztjével, *Bahéri József* kohárházai kántor a bolgár polgári érdemrenddel és *Chlebus József* főegyházi a bolgár ezüst érdemkeresztrel lett kitüntetve. A kohárházai szegények között való kiosztásra 1500 koronát adományozott a nemeslelkű uralkodó. — A *rozsnyói* máv. mérnökség köréből *Benedikt Imre* főmérnök a bolgár nemzeti polgári rend arany koronás tiszti keresztjével, *Friedländer Károly* mérnök pedig ugyanazon rend lovagkeresztjével lett kitüntetve.

Lelkész választás. Mint az „Evangelikus lap”-ban olvassuk, az elhalálozás folytán megüresedett temesvárvári ev. lelkesi állásra az egyházközség egyhangú bizalommal *Chovan Sándor* bugyikfalvai lelkeszt hívta meg.

Tisztújítás A gömői ref. egyházmegyében elrendelt általános tisztújítás alkalmával megindult a mozgalom. A szavazatokat november 1-ig kell az esperesi hivatalhoz beküldeni. Értesülésünk szerint a régi tisztikar tagjai néhány kivételével vállalják a jelölést, élén *Lukács Géza* alispán egyházmegyei gondnokkal, kinek köztiszteltől környezett személyében a választók egyhangú bizalma feltétlenül összpontosul. A presbitériumok szavazatainak abszolút többségével az alábbi tisztviselői állásokat kell 91 anya-, társ-, fiók- és leányegyház 48 szavazatával betölteni: esperes, egyházmegyei gondnok, 6 lelkesi, 6 világi tanácsbíró, 1 lelkesi fő- és 2 aljegyző, végül 2 világi jegyző. Nagyobb érdeklődés az esperesi hivatal betöltése iránt mu-

tatkozik. *Czinké István* eddigi esperes megmáshatlan visszalépése folytán *Dázy Márton*, *Réz László* és *Dusza János* lelkeszek között oszlik meg a bizalom. — Ugy vagyunk informálva, hogy legtöbb kilátása van *Búzy Márton* mellett *Dusza János* pelsőcei lelkesznek, a kit kitűnő adminisztrátori képességei s egyházi és társadalmi téren kifejtett tevékenysége az esperesi állásra előnyösen képesítenek s a ki azokban az egyházakban, a hol eddig lelkeskedett több új iskolát, templomot s paplakot építtetett s az egyházakat és iskolákat a virágzás útjára terelte. De kiváló s érdemekkel bíró egyének a többi jelöltek is s bárkire essék a választás, mindyiket hivatottnak véljük a magas állás betöltésére.

Orvos-kongresszus. Az országos orvosövetség évi kongresszusát folyó hó 17-én tartotta Budapesten dr. báró *Kéty Károly* elnöklésével. A kongresszuson az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunyt dr. *Löcherer Tamás* gömörmezei fiókszövetségi elnökről, kinek érdemeit és emlékét jegyző könyvbe iktatta a közgyűlés. A kongresszuson vármegyénkből jelen voltak: dr. *Kármán Aladár* közkórházi h. ig. főorvos és dr. *Gaál Gusztáv* tornaljai járási tiszti orvos, fiókszövetségi titkárok. Utóbbi a megejtett tisztújításon az igazgató tanácsba is beválasztatott.

Kinevezés. A király kinevezte a háboru tartamára népfelkelő hadnagygyá *Wertheimer Zsigmond*, beosztva a m. kir. 16. honvéd pótzászlóaljnál a 16. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásában.

Szabadságon. Dr. *Heinrich Béla* népt. katonarövidi szolgálatot tevő itteni áll. gyermekmenhelyi igazgató főorvos folyó hó 20-án két heti szabadságra a harctérről hazajött. A katonai mozgó tartalékkórházban működő orvos a háboru kezdete óta a harctéren van állandóan s a koronás arany érdemkeresztrel és a vörös-kereszt II. oszt. diszjektivényével lett kitüntetve kiváló szolgálatai elismerésül.

Tisztviselői mozgalom. A rimaszombati tisztviselői megélhetésük biztosítása végett szombaton délután ülést tartottak, melyen egy beszerzési központ szervezését határozták el.

Dr. Löcherer Tamás-féle alapítvány. A vármegye alispánjának indítványára a vármegye közgyűlése elhatározta, hogy néh. dr. *Löcherer Tamás* nagy érdemeinek és emlékezetének megörökítése céljából egy alapítványt létesít, melyre a gyűjtést elrendelte s melynek céljait és rendeltetését később fogja meghatározni. Ezen alapítvány javára a vármegye alispánjához eddig a következő adományok érkeztek: *László Hugó* m. kir. állatorvos 50, *Rozsnyói polgármester* gyűjtése 40, *Dobsinai polgármester* gyűjtése 26, *Jolsvai főszolgabíró* gyűjtése 163 70 korona.

Orvosi kurzus. A venereás (nemi) betegségek elleni védekezés tárgyában Budapesten tartott egy egy hetes tanfolyamon Gömörvármegyből is több orvos vett részt. A szeptember 11—16-ig tartott kurzuson dr. *Hajcsi Sándor* rozsnyói körorvos, ker. munkásbiztosító pénztári főorvos és dr. *Hajdu Miksa* putnoki h. körorvos, vasuti orvosi tanácsadó vett részt. A tanfolyamot a fentiek kivül eddig következők hallgatták: dr. *Fuchs Izsó*, dr. *Gaál Gusztáv*, dr. *Lusztig Sándor*, dr. *Molnár Ferencz*, dr. *Geschéit József*, dr. *Bleier Leó*, dr. *Nádas Sándor*.

Az erdélyi menekülteket segítő vármegyei bizottság jegyzője dr. *Söldos Béla* a következő adományok átvételét nyugtázza: *Szilárdy Béla* 500, *Tornallyay Zoltán* és neje 100, *Gömői ref. egyházmegye* 200, báró *Ragályi Balassa Ferencz* (egyházmegyei ebédmegváltás címén) 50, özv. *Stech Kálmánné* (*Lukács Géza* alispánjának útján) 100 korona.

Rendjelviselési engedély. A király megengedte, hogy a német 2. oszt. vaskeresztet elfogadhassa és viselhesse: *Giczi, Assa* és *Ab-lánczkürthi Ghiczy Béla* 5. honvéd huszárezred-beli százados, *Verebélyi Marsó László* 5. honv. huszárezredbeli százados, *Márkus és Batizfalvi Máriássy László* 5. honv. huszárezredb. főhadnagy, *Kocs Győző* a 313. honv. gy. ezrednél beosztott 16. és *Bárdos Ernő* a 310. honv. gy. ezrednél beosztott 16. honv. gyalogezredbeli tart. hadnagyok.

Tanügyi bizottság ülése. A ref. egyházmegyei tanügyi bizottság *Pósa Lajos* radnóti

lelkész egyházi, *Bodor István* nyug. főgimnáziumi tanár világi elnöklésével folyó hó 18-án tartotta ülését Rimaszécsen. Megjelent ott vendégként *Bihary István*, a kir. tanfelügyelőség vezetésével megbízott kir. segédtanfelügyelő is.

Hadi jótékonsági hangverseny. Folyó hó 17-én nagy érdeklődés mellett tartott meg a Széchenyi kertben a cs. és kir. 80. gyalogezred zenekarának hadi jótékonsági hangversenye. A jótékonsági urnánál *Remenyik Margit*, *Rábely Etta* és *Szabó Margit* urhölgyek szedték a belépő díjakat, tekintettel a hűvös időjárásra, szép eredménnyel, amennyiben 42 korona folyt be.

Közigazgatási bejárás. A zólyombrézói m. kir. vasgyári hivatal szirkvashegyi bánya irodájában a tiszolczi távbeszélő központ-hoz csatlakozó távbeszélő állomást óhajjt létesíteni. A távbeszélő vonal közigazgatási bejárása e hó 22-én volt, melyen az alispán képviselőjében *Gál István* vármegyei aljegyző vett részt.

Népfelkelő szemle. Városunkban folyó hó 19-én volt a népfelkelő szemle, melyen a polgári elnök tisztét dr. *Fornet Gyula* várm. főjegyző látta el az alispán helyettesítésében, polgári orvosként dr. *Meskó Miklós* vármegyei tiszti főorvos működött.

Közigazgatási hírek. Az alispán a törvényhatósági bizottság utólagos jóváhagyásának reményében *Szeleczky Árpád* tb. árvaszéki elnöknek ez év szeptember hó 20-tól kezdve december hó 20-ig terjedő időre újabb 3 havi szabadságot engedélyezett. A szabadságot a tb. árvaszéki elnök szembajára való tekintettel kapta meg. — *Török Matild*, a főispáni hivatalba beosztott díjnok két heti szabadságot kapott. — A vármegyei tisztviselők részére az alispán több fűszeráru, cukor, griz, gyertya s élelmiszer rendelést tett, amelyek az elmúlt napokban megérkeztek s kiosztásra kerülnek.

Zászlósi kinevezések. *Pék Gyula* és *Kossuth Ferencz* hadapródok, akik mint betegek a rimaszombati Vöröskereszt kórházban ápolás alatt állanak, zászlóssá lettek előléptetve. Ugyancsak zászlós lett *Istók Elemér* is, *Istók József* pénzügyi tisztviselő fia, aki a nagyváradi honvéd hadapródiskolát sikeresen elvégezte s akit a beszerzésbányái 16-ik honvédgyalogezredbe osztottak be.

A gömői hősök, az elesett s a gömői hegyek békés nyugalmaért életüket odaadó véreink arany könyvébe ma újra beirhatunk egy nevet. A „Fejérmegyei Napló” szerdai számában fekete keretben van egy név: *Pour Gyula* s mi igaz, büszkén olvassuk az alatt lévő sorokat. *Pour Gyula* a Murányvölgyéből származik s közeli rokonságban állott *Lux János* királyhegyaljai hercegi főerdőmesterrel s *Gasner Imre* nagyrőcei nyug. hercegi erdőmesterrel, mindketten sógorukat vesztették el a hős honvédszázadosban, aki a doberdói harctéren hősi halált halt. A 17-ik honvédgyalogezred hazahozatja holttestét s Székesfehérvár társadalmában mozgalom indult meg, mely diszjektivhelyet kér a várostól a hős századosnak, akinek emlékezetét szeretettel örökíti meg a gömői krónikás tollal is.

Talált csecsemőhulla. A két Rima közötti területen levő káposztatóld mellett folyó hó 20-án két seregbeli cigány egy papírba és rongyba csavart teljesen feloszlott csecsemő hullára akadt. A csendőrségnek jelentették az esetet, mely a nyomozást megindította s a talált csecsemőhullát beszállította a közkórház hullaházába, hol folyó hó 21-én törvényszéki boncolást végeztek az orvosok *Fodor Zoltán* kir. törvényszéki vizsgálóbíró jelenlétében. A bűnös anyát keresi a csendőrség.

A helybeli fogyasztási szövetkezet igazgatósága a város közönségét tisztelettel értesíti, miszerint a leltározás felülvizsgálata szükségesé teszi, hogy üzletét ideiglenesen zárva tartsa.

Akiknek lisztszükséglete a szövetkezet üzleténél van kintalványozva, azok a hatósági lisztilletményeiket ideiglenesen Weisz Károly czég üzletében kaphatják ki.

Gondnoksági gyűlés. A rimaszombati állami elemi iskolák gondnoksága f. hó 16-án tartotta meg az új iskolaév első gyűlését dr.

